

ringe Vederlag, men naar Staten skal oprette Skolerne, skal den skaffe store pragtfulde Bygninger, rummelige Lokaler, hvor der er saa mange Kubikmeter Luft, som de overdrevne Fordringer maatte kræve, og ansætte Lærere med Gager efter samme Maalestok, som ellers anvendes i Statslivet. Det ene med det andet bevirker, at naar det offentlige sætter noget saadant i Gang, koster det langt mere, end det gør efter vort System.

Jeg er en ivrig Beundrer af vort Systems Grundlag, at det er den private Virksomhed, der driver det hele. Jeg anser det for et overordentligt stort Gode. Jeg tror, det er et Forspring, vi har overfor næsten alle andre Lande, at vi bygger paa dette Grundlag. Men selvfølgelig er jeg ikke blind for, at det ogsaa har Ulemper, deriblandt en, som er ret iøjnefaldende, nemlig at der bliver mindre Enhed. Man kan se af de svenske Betænkninger eller rettere sagt af det Materiale, som danner Grundlaget derfor, at der har været rettet Henvendelser til os, hvor man forbausset har spurgt, hvordan det egentlig hang sammen men vor Ordning, og fremhævet, at i Sverige havde man en systematisk Inddeling i 1ste, 2den og 3die Klasse. Der har man meget System og faa Lærlinge, en Undervisning, som ikke gaar langt ned i Folket. Hos os derimod strækker Undervisningen sig ud i de brede Lag, saaledes at vi nærmer os det Ideal, at ingen bliver Haandværkssvend uden at have gaaet i en teknisk Skole. Men vi mangler, som sagt, Enhed. Det er imidlertid et Forhold, som der raades ikke saa lidt Bod paa baade ad privat Vej, ved at Skolerne har samlet sig i en Organisation, og af Staten, idet den har en tilsynsførende ved de tekniske Skoler i Provinserne, som vel ikke direkte har Kommandoen over dem, men som har det store Magtmiddel, at han indstiller til Andel i Statstilskuddet, ligesom det ligger i hans Haand at sige til den enkelte Skolebestyrelse: Vil I ikke undervise efter det og det System, indstiller jeg ikke Skolen til Statstilskuddet. Ad den Vej har Staten en ret betydelig Magt, og den er benyttet til at skabe ikke saa ganske lidt af den Enhed, man har andre Steder. Men saa fuldkomment i Retning af Enhed, som Systemet kunde være, hvis det var skabt fraoven, hvis det var skabt bureaukratisk, er det ikke hos os. Derfor hilser jeg, ligesom det ærede Medlem fra Slagelse (Holger Neergaard), med Tilfredshed den højtærede Ministers Antydninger i Gaar om, at han havde tænkt sig at lade overveje

af dertil skikkede Mænd, hvorledes der skulde tilvejebringes større Enhed eller System i denne faglige Undervisning. Jeg tror, dette er hensigtsmæssigt, og jeg tror ikke mindst, det er rigtigt at trække en fornuftig Grænse mellem de forskellige Arter af Skoler, thi der synes at gøre sig en vis Jalousi gældende hos nogle tekniske Skoler overfor Teknologisk Institut. Disse Institutter har, som sagt, ikke noget med hinanden at gøre, men Jalousien er sikkert til Stede, og jeg tvivler om, at den vil give sig heldige Udslag, hvis man i ret stort Omfang søger at indrette Værksteder paa Skolerne, jeg tror, dette ligger udenfor deres Opgave.

Naar jeg giver den Tanke at drage en Grænse min Tilslutning, vil jeg tillige gøre opmærksom paa, at ogsaa det at skabe Enhed gennem en Overledelse er noget, man har tænkt paa fra selve den private Haandværks- og Industrivirksomheds Side. Der blev i 1903 indgivet et motiveret Andragende til Indenrigsministeriet, hvori man foreslog Oprettelsen af en Fællesbestyrelse. Det var ikke Teknologisk Institut, kun de tekniske Skoler, man den Gang tænkte paa, jeg skulde ikke have noget imod tillige at tage Fagskolerne med ind under en saadan fælles Bestyrelse. Man foreslog, at der, for at sikre Enheden, skulde skabes en saadan Fællesstyrelse, som Teknologisk Institut siden har faaet, en Fællesstyrelse af Repræsentanter for Skolerne selv, de bidragydende Haandværkerforeninger og Regeringen. Forslaget blev fremsat paa et Tidspunkt, hvor der var en Strid mellem nogle Ledere vedrørende disse Skoler, og jeg har erfaret, at det undertiden er blevet opfattet som et Led i Striden, som et Slag fra den ene Part imod den anden. Jeg kan oplyse, at det var det i ingen Henseende. Det var Udtryk for et Ønske af ganske samme Art som det, Ministeren fremsatte, om at faa Forholdene bragte ind under en fælles Styrelse, som ikke alene forbandt Skolerne indirekte, gennem Tegneinspektøren, der fordeler Statstilskud, men direkte, som Overbestyrelse, ledede deres Virksomhed. Maa jeg til Slut paa ny give min Tilslutning til de anbefalende Ord, der er udtalte til Fordel for Bevillingerne til Idrætsforbundet og Gymnastisk Selskab. Jeg mener, at der ikke bør være nogen Jalousi mellem By og Land i den Anledning, det er der ikke den ringeste Grund til; og endnu mindre maa man sætte disse Bevillinger i Forbindelse med Bevillingerne til Skytteforeningerne og med det radikale Ønske